

Αρχέτυπες εκδόσεις σε βιβλιοθήκες της Κρήτης

Κωνσταντίνος Μ. Παπαδάκης

Υπεύθυνος Κλειστών Συλλογών, Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κρήτης

Η Κρήτη κατά τους χρόνους της βενετοκρατίας φιλοξενούσε σημαντικές συλλογές χειρόγραφων και έντυπων βιβλίων. Ίσως είναι η μοναδική περιφέρεια της Ελλάδας που κατά το 15ο και 16ο αι. παράλληλα με τα χειρόγραφα κυκλοφορούσε και μεγάλος αριθμός έντυπων εκδόσεων, όπως μαρτυρούν έγγραφα και άλλες ιστορικές πηγές.

Σήμερα, γνωρίζουμε την ύπαρξη μερικών δεκάδων μεσαιωνικών χειρογράφων, ενώ οι αρχέτυπες εκδόσεις μπορούν να μετρηθούν στα δάχτυλα του ενός χεριού. Στην παρούσα ανακοίνωση θα παρουσιάσουμε τέσσερα βιβλία και δύο σπαράγματα εκδόσεων του 15ου αιώνα που βρίσκονται σε βιβλιοθήκες του νησιού. Πρόκειται για περιπτώσεις βιβλίων τα οποία έφτασαν στο νησί από διαφορετικούς δρόμους.

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο διαθέτει ένα αντίτυπο της πρώτης έκδοσης του *Μεγάλου Ετυμολογικού*, το οποίο τυπώθηκε στη Βενετία το 1499 από τον Κρητικό τυπογράφο Ζαχαρία Καλλιέργη.

Η Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη και η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ρεθύμνης διαθέτουν από ένα αντίτυπο της πρώτης έκδοσης των κωμωδιών του Αριστοφάνη τυπωμένο στη Βενετία το 1498 από τον Άλδο Μανούτιο.

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει το αντίτυπο του *Λεξικού* του Σουίδα, που τυπώθηκε στο Μιλάνο το 1499 με εκδότη τον Δημήτριο Χαλκοκονδύλη. Το βιβλίο φυλάσσεται στην Ιερά Μονή Τοπλού και είναι το μοναδικό, όπως φαίνεται, γνωστό αρχέτυπο που υπάρχει στο νησί από την εποχή της βενετοκρατίας.

Τέλος, δύο σπαράγματα βιβλίων στη λατινική γλώσσα εκτίθενται στο Μουσείο Τυπογραφίας στα Χανιά.

~*~

Incunables in libraries of Crete

Konstantinos M. Papadakis

Head of Closed Collections, University of Crete Library

During the times of the Venetian occupation, Crete hosted important collections of manuscripts and printed books. It is, perhaps, the only region of Greece that circulated a large number of printed editions alongside the manuscripts during the 15th and 16th centuries as evidenced by documents and other historical sources.

Today, we know of the existence of a few dozen medieval manuscripts, while the incunables can be counted on the fingers of one hand. In this paper, we will present four books and two fragments of 15th century editions found in libraries on the island. These are cases of books that arrived on the island from different routes.

The library of the University of Crete in Rethymnon possesses a copy of the first edition of the *Etymologicum Magnum*, which was printed in Venice in 1499 by the Cretan printer Zacharias Kalliergis.

The Vikelaia Municipal Library and the Central Public Library of Rethymnon each own a copy of the first edition of Aristophanes' comedies printed in Venice in 1498 by Aldus Manutius.

Of special interest is the copy of Suida's *Dictionary*, edited by Dimitrios Chalkokondylis and printed in Milan in 1499. The book is kept in the Holy Monastery of Toplou and apparently it is the only known incunable that exists on the island from the time of the Venetian occupation.

Finally, two fragments of books written in Latin are exhibited at the Museum of Typography in Chania.